KAUT VAI CIETUMĀ!

INA EGLĪTE

Pēc matemātiķa Jura Kriķa asprātīgās publikācijas amizantās superspēles sakarā (NC, 28. V «Kāpēc es nespēlēju») daži mūsu lasītāji uzdzirksteļoja: ak, tā varot spriest tikai «sauss» teorētiķis, kam dzīvē viss salikts «pa plauktiņiem»!

Vai pirmais iespaids nav bijis maldīgs — par to var pārliecināties no šīs mūsu sarunas ar JURI KRIĶI, kad viņš bija atnācis uz mūsmājām, uz NC redakciju.

— Tātad, Kriķa kungs, vai matemātiķi, jūsuprāt, ir aprēķina cilvēki?

— Es domāju, ka daudz mazāk nekā citu profesiju pārstāvji. Matemātiķi drīzāk ir ideālisti un romantiķi, kas aizraujas ar skaistumu, to meklējot maksimālā skaidrībā un vienkāršībā.

— Vai mūsu nenokārtotajā sadzīvē matemātika palīdz? Varbūt matemātiķi vairāk par citiem ir pasargāti no stresa?

— Diez vai. Tomēr es šajā ziņā esmu patriots, piekrītu tam matemātiķim, kas teicis: matemātiķis to paveiks labāk. Es tam ticu. Ja cilvēks kaut ko dara ar prātu, loģiski, tad viņam būtu jāveicas. Jā, bet... Praktiskā dzīve no teorijas tomēr atšķiras, pat ievērojami. Mani, tāpat kā citus, mūslaiku nenokārtotības kaitina. Ja man, piemēram, nāktos kļūt par sagādnieku un meklēt, teiksim, būvmateriālus, tad es laimīgs gan nejustos!

— Kā jūs pārvarat mirkļa piktumu?

— Vienkārši. Mūsu ģimenes sadzīvi uzticu savai sievai — viņa, būdama fiziķe, tomēr ir ļoti sievišķīgi praktiska. Es savukārt cenšos neapņemties izdarīt to, ko nevaru.

— Vai varat loģiski izskaidrot to, kas patlaban notiek ar Latvijas ekonomiku? Un paredzēt turpmāko?

— Skaidrs, ka no plānveida ekonomikas pāriet uz tirgus ekonomiku nevar ar lēcienu. Tas būtu Polijas variants. Tad daudzas uzkrātās vērtības, sevišķi nauda, gandrīz pilnīgi devalvētos. Manuprāt, tas būtu ļoti netaisnīgi, jo veicinātu sabrukumu un to, ka iedzīvotos negodīgie. Domāju, ka mums nav ko steigties vai zūdīties. Latvijas labā vēl daudz kas jādara, lai pēcāk saņemtu atdevi.

— Vai matemātiķus interesē arī politika?

— Mani tikpat kā nemaz. Ļoti neeksakta zinātne. Tajā, tāpat kā psiholoģijā un filozofijā, neko nevar pateikt precīzi un galīgi.

— Ar kādu profesiju pārstāvjiem jūs vislabprātāk diskutējat?

— Grūti pateikt. Ar matemātiķiem tikpat kā nekontaktējos. Lai spriestu par mākslu, nejūtos pietiekami kompetents. Turpretim manam brālēnam Centim Kriķim, kurš savulaik beidza trīs fakultātes konservatorijā, arī matemātika padevās apskaužami viegli. Viņa māte man reiz stāstīja, ka Centis, būdams piektajā klasē, saslimis tieši tad, kad septītklasniekiem bijis jākārto eksāmens matemātikā. Puikas noorganizējuši uzdevumu slepenu nogādāšanu sirdzējam, tas atrisinājis un atsūtījis atpakaļ, tad manīgie skolnieki špikerus veiksmīgi iedabūjuši eksāmena klasē...

— Vai jūsu rados ir daudz matemātiķu?

— Skolotāju Daini Kriķi droši vien zina visi tie, kam bērni aizrāvušies ar matemātiku. Viņš ir mans brālēns. Viena manas mātes tante, Milda Robiņa, iespējams, bija pat pirmā sieviete no Latvijas, kas studēja matemātiku ārzemēs — Sveicē. Toties viņas otra tante, Natālija Robiņa, Sveicē tulkoja Raiņa darbus franciski. Mana krustmāte, Milda Lauberte, bija divpadsmitkārtēja Latvijas čempione šahā. Savulaik pārstāvēdama Latviju, viņa vienīgā panāca neizšķirtu pret Veru Menčiku pasaules šaha olimpiādē.

Mans vecākais dēls arī studēja matemātiku, vai, precīzāk, datorzinātni, kas atrodas nosūk no matemātikas. Gatavojas doties uz Ameriku, lai mācītos doktorantūrā — arī laikam ir viens no pirmajiem Latvijā šajā ziņā. Bet mazais puika aizrāvies ar grāmatu lasīšanu, viņu interesē te viena dabas zinātne, te otra.

Tātad — katrs ir izvēlējies to, ko gribējis, un ar to arī savā dzīvē nodarbojas.

— Vai jūs esat mērķtiecīgs?

— Jau mācoties sestajā klasē, zināju, ka būšu matemātiķis. Kad man bija trīsdesmit astoņi gadi, es sapratu, ka šajā zinātnē neko paliekošu neizdarīšu. Gribēt var daudz, bet, ja neizdodas, tad tā nav traģēdija. Cilvēkam jābūt optimistam. Es vislabāk jūtos tad, kad man pie rokas ir papīrs un zīmulis, un varu nodoties uzdevumu risināšanai. Tā ir vienīgā sabiedrība, kurā man nekad nav garlaicīgi. Es droši vien [illegible] cietumā negarlaikotos!